

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งการพัฒนาระบบบัญชีและระบบการบริหารจัดการด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์ตลอดจนการให้บริการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเงินและการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และให้ความรู้ทางการเงินการบัญชีแก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร รวมถึงคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสถาบันดังกล่าว ด้วยจากการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่ผ่านมา กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ต้องประสบปัญหาด้านการสอบบัญชีสหกรณ์ไม่ทันภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากการขยายตัวของสหกรณ์ทั้งด้านปริมาณและทุนดำเนินงานรวมทั้งปริมาณธุรกิจที่เพิ่มขึ้น ซึ่งไม่สัมพันธ์กับอัตรากำลังของข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ (สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี, 2552: 1)

จากปัญหาดังกล่าว ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายชะลอการกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่และยังทยอยลดอัตรากำลังข้าราชการที่เกษียณอายุลงอีก นโยบายการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้สนองนโยบายภาครัฐเพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ โดยให้มีการถ่ายโอนงานสอบบัญชีสหกรณ์ให้ภาคเอกชนและปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของภาครัฐจากผู้ปฏิบัติไปทำหน้าที่กำกับดูแล (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2552ก: ออนไลน์) การดำเนินการที่ผ่านมาสามารถแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ปีงบประมาณ 2536 จัดทำโครงการปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์เป้าหมายคือ สหกรณ์นอกภาคเกษตร (สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ) ที่มีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 200 ล้านบาทขึ้นไปและมีระบบการควบคุมภายในที่ดี ให้สามารถจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนได้ ปีงบประมาณ 2542 ลดทุนดำเนินงานของสหกรณ์นอกภาคเกษตรที่ถึงเกณฑ์จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนคือ สหกรณ์มีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไปและมีระบบการควบคุมภายในที่ดีให้สามารถจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนได้ เพื่อแบ่งเบาภาระ ปีงบประมาณ 2549 ทุนดำเนินงานตั้งแต่ 90 ล้านบาทขึ้นไป ปีงบประมาณ 2550 ทุนดำเนินงานตั้งแต่ 70 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ สหกรณ์นอกภาคเกษตรที่มีทุนดำเนินงานตามเกณฑ์ข้างต้นจะถ่ายโอนให้ภาคเอกชนตรวจสอบบัญชีได้ เมื่อ มีผลการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ตามแบบที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด สำหรับ

ปีงบประมาณ 2551 ได้กำหนดสหกรณ์เป้าหมายสหกรณ์นอกภาคเกษตรที่มีทุนดำเนินงานตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป (สำนักมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี, 2552: 2)

ในปีงบประมาณ 2552 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีนโยบายที่จะขยายงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ภาคเกษตรให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ซึ่งสหกรณ์ภาคเกษตรเป็นสหกรณ์ที่มีจำนวนมากที่สุดถึง 4,520 สหกรณ์ในจำนวนสหกรณ์ทั้งหมด 7,693 สหกรณ์หรือคิดเป็นร้อยละ 58.75 ของสหกรณ์ทั้งหมด (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2552ข: ออนไลน์) ซึ่งตั้งแต่เริ่มมีการกระจายงานสอบบัญชีสหกรณ์ ในแต่ละปีมีสหกรณ์เข้าร่วมโครงการและใช้บริการของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเพิ่มขึ้น ซึ่งการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายทะเบียนสหกรณ์ นับเป็นการปฏิบัติงานในนามของนายทะเบียนสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามตรวจสอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปและตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2552ค: ออนไลน์) โดยให้ครอบคลุมทั้งในด้านการเงินและการบัญชี การปฏิบัติการ การบริหารงานของสหกรณ์และให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามสอบบัญชีให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ชัดเจน ถูกต้องและเป็นธรรม โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะทำหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์และกำกับดูแลควบคุมการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปและระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด (สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน, 2551) ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาหรือข้อจำกัดในการปฏิบัติงานการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ของผู้สอบบัญชีภาคเอกชนส่งผลต่อการตัดสินใจรับงานสอบบัญชีของสหกรณ์

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษา ปัจจัยที่ผู้สอบบัญชีใช้พิจารณาตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ภาคเกษตร เพื่อให้สหกรณ์นำไปใช้เป็นข้อสนเทศในการจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน กรณีการถ่ายโอนการสอบบัญชีให้ผู้สอบบัญชีภาคเอกชนและเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจในการอ้างอิงหรือนำข้อมูลไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา

ปัจจัยที่ผู้สอบบัญชีใช้พิจารณาตรวจสอบบัญชี สหกรณ์ภาคเกษตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบ ปัจจัยที่ผู้สอบบัญชีใช้พิจารณาตรวจสอบบัญชี สหกรณ์ภาคเกษตร
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นข้อสนเทศในการจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และเป็นข้อมูลในให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจในการอ้างอิงหรือนำข้อมูลไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

นิยามศัพท์

งานสอบบัญชีสหกรณ์ หมายถึง การตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชีและหลักฐานอื่น ๆ ตลอดจนการใช้วิธีการตรวจสอบอื่นที่จำเป็น ตามแนวทางปฏิบัติงานที่วิชาชีพได้กำหนดเป็นมาตรฐาน รวมถึงกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง คำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อผู้สอบบัญชีจะสามารถวินิจฉัยและแสดงความเห็นโดยอิสระและเที่ยงธรรมต่องบการเงินที่สหกรณ์จัดทำขึ้น และเพื่อแสดงให้เห็นถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์โดยถูกต้องตามที่ควรและเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่เพียงใด รวมถึงการเสนอข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ

สหกรณ์ภาคเกษตร หมายถึง สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง และสหกรณ์นิคม

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ หมายถึง บุคคลที่นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี ที่ใบอนุญาตยังไม่ขาดอายุ ไม่ถูกพัก หรือไม่ถูกเพิกถอน และได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ไว้ตามที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด หรือเป็นผู้ชำนาญงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ตามประกาศอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ไว้ตามที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด